

International Journal of Languages' Education and Teaching

ISSN: 2198 - 4999, Mannheim - GERMANY

Volume 3/1 April 2015 p. 466-479

SUN OF KARAKUM - II

KARAKUM GÜNEŞİ - II

[HİKÂYELER]

Ünal ZAL ¹

ABSTRACT

Stories, one of the literary genres in which the events taken place or possible to happen are described, are strong works in terms of message, content and thought regardless of their length. There are some stories in the world literature which alone convey the message that a novel wants to give. The permanence of stories, as in other literary genres, depends on whether they have characteristics such as the selection of characters, and their variety, the topic to be universal and humane, observation of diverse aspects of society, human dignity, democracy and freedom of expression, and resisting oppression. Works which are written in a strong style remain permanent in every period. Ak Welsapar, one of the successful representatives of modern-day Turkman literature, is one of the most important writers who achieved fame through stories he wrote about the above-mentioned topics during the Soviet period and the period after its collapse. He mentioned about and defended Turkman language, culture, belief, nature, women, children and youngsters, and never took a step back from what he maintained. He never made concessions about his views and thoughts after the collapse of the Soviet Union, and fell out with the rulers of that period as he thought it would take a long time to adopt democracy after independence. However, that he defended the Turkman people and culture established a strong tie between himself and the readers, and this relationship has continued thanks to the present technology so far. In this respect, time has been in favour of the writer and the readers, and helped get close to each other.

In this study, the stories written before and after the independence by Ak Welsapar, who lived in the Soviet Union period and is one of the important representatives of Turkman literature abroad, and their content will be studied. Also, some assessments will be made about the Turkman language, culture and literature of the time considering the subjects, characters, and the messages they convey in the stories.

Key Words: Soviet Union, Turkish dialects, Ak Welsapar, literature, story.

¹ Yrd. Doç. Dr. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü öğretim üyesi. e-posta: unalzal@gmail.com

ÖZET

Olmuş ya da olması mümkün olan olayların anlatıldığı edebi türlerden biri olan hikâyeler, uzun veya kısa olmasına bakılmaksızın mesaj, içerik ve fikir yönüyle güçlü eserlerdir. Dünya edebiyatı tarihinde bazı hikâyeler vardır bir romanın vermek istediği mesajı tek başına verir. Birçok edebi türde olduğu gibi hikâyeye tarzında kaleme alınan eserlerin kalıcılığı, seçilen karakterler ve bunların çeşitliliği, konu itibarıyla evrensel ve insani, toplumun farklı yönlerini gözlemleyen, insan onuru ve haysiyeti, demokrasi ve ifade özgürlüğü ile zulme karşı boyun eğmeme gibi özellikler taşımasına bağlıdır. Bu konularda güçlü bir üslupla kaleme alınan eserler her dönemde kalıcı olurlar.

Günümüz Türkmen edebiyatının yurtdışındaki başarılı temsilcilerinden biri olan Ak Welsapar, yukarıda zikredilen konularda, gerek Sovyetler döneminde gerekse Sovyetlerin yıkılmasından sonra yazdığı hikâyelerle adından söz ettiren önemli yazarlardan biridir. Romanlarında olduğu gibi hikâyelerinde de Türkmen dili, kültürü, inancı, tabiatı, kadınları, çocukları ve gençlerinin hak ve hukuklarını savunmayı kendisine ilke olarak seçen yazar, Sovyet rejimiyle birçok kez karşı karşıya gelmesine rağmen takip ettiği çizgisinden asla geri adım atmaz. Sovyetlerin yıkılışından sonra da bu görüş ve düşüncelerinden ödün vermeyen yazar, bağımsızlık sonrasında beklediği demokratik ortama geçişin zaman alacak olması sebebiyle dönemin yöneticileri ile fikir ayrılığına düşer. Fakat Ak Welsapar'ın, doğrudan doğruya Türkmen halkı ve kültürünü savunması ve yaşatmaya çalışması onunla okuyucuları arasında kuvvetli bir bağ kurmuş, günümüz teknolojisinin yardımıyla bu ilişki şimdiye kadar devam etmiştir. Bu konuda zaman, hem yazar hem de okuyucunun lehine işlemiş ve onları birbirlerine yakınlaştırmıştır.

Bu çalışmada Sovyetler Birliği döneminde yetişen ve günümüz Türkmen edebiyatının yurtdışındaki önemli temsilcilerinden biri olan Ak Welsapar'ın bağımsızlık öncesi ve sonrası yazdığı hikâyeler ile bunların içerikleri üzerinde durulacaktır. Yine bu hikâyelerin konuları, karakterleri ve vermek istedikleri mesajlardan hareketle yazıldığı dönemlerdeki Türkmen dili, kültürü ve edebiyatı hakkında bazı değerlendirmeler yapılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Sovyetler Birliği, Türk lehçeleri, Ak Welsapar, edebiyat, hikâye.

1. Giriş

Olmuş ya da olması mümkün olan olayların anlatıldığı edebi tür olarak adlandırılan hikâyeler, uzun veya kısa olmasına bakılmaksızın mesaj, içerik ve fikir yönüyle güçlü eserlerdir. Birçok edebi türde olduğu gibi hikâyeye tarzında kaleme alınan eserler de konu bakımından oldukça zengindir. Dünya edebiyat tarihinde kalıcı olan eserlerin birçoğu işledikleri konuların evrenselliği ile doğrudan ilişkilidir. Güzel ve güçlü bir üslupla kaleme alınan ve her dönem okunan bu tür eserlerin kalıcılığı, *seçilen karakterler ve bunların çeşitliliği, konu itibarıyla evrensel ve insani, toplumun farklı yönlerini gözlemleyen, insan onuru ve haysiyeti, demokrasi ve ifade özgürlüğü ile zulme karşı boyun eğmeme* gibi özellikler taşımasına bağlıdır.

Günümüz Türkmen edebiyatının yurtdışındaki başarılı temsilcilerinden biri olan Ak Welsapar, yukarıda zikredilen konularda, gerek Sovyetler döneminde gerekse Sovyetlerin yıkılmasından sonra yazdığı hikâyelerle adından söz ettiren önemli yazarlardan biridir. Romanlarında olduğu gibi hikâyelerinde de Türkmen dili, kültürü, inancı, tabiatı, kadınları, çocukları ve gençlerinin hak ve hukuklarını savunmayı kendisine ilke olarak seçen yazar, Sovyet rejimiyle birçok kez karşı karşıya gelmesine rağmen takip ettiği çizgisinden asla geri adım atmaz.

Sovyetlerin yıkılışından sonra da bu görüş ve düşüncelerinden ödün vermeyen yazar, bağımsızlık sonrasında beklediği demokratik ortama geçişin zaman alacak olması sebebiyle dönemin yöneticileri ile fikir ayrılığına düşer. Buna rağmen onun, doğrudan Türkmen halkı ve kültürünü savunması ve yaşatmaya çalışması onunla okuyucuları arasında kuvvetli bir bağ kurmuş, günümüz teknolojisinin yardımıyla bu ilişki şimdiye kadar devam etmiştir.

Bu çalışmada Sovyetler Birliği döneminde yetişen ve günümüz Türkmen edebiyatının yurtdışındaki önemli temsilcilerinden biri olan Ak Welsapar'ın bağımsızlık öncesi ve sonrası yazdığı hikâyeler ile bunların içerikleri üzerinde durulacaktır. Yine bu hikâyelerin konuları, karakterleri ve vermek istedikleri mesajlardan hareketle yazıldığı dönemlerdeki Türkmen dili, kültürü ve edebiyatı hakkında bazı değerlendirmeler yapılacaktır.

2. Ak Welsapar ve hikâyeciliği

Ak Welsapar'ın nesir türündeki eserlerinden bir bölümünü de hikâyeleri oluşturur. Yazara göre hikâye, esnek ve rahat bir şekilde ifade edilebilir bir edebi türdür. Diğer edebi türlerde olduğu gibi hikâye türü hakkında da kendine has birtakım fikirlere sahip olan Ak Welsapar'ın düşünceleri şöyledir:

“Hacim yönünden bu tür eserler kısa olduğu gibi uzun da olabilir, ama vermek istediği mesaj, içerik ve fikir yönüyle hiçbir zaman küçük olamaz. Çünkü hikâyenin omuzlarında taşınması gereken bir yükü vardır. Bu yükü taşıyamayan hikâye, ulaşması gereken noktaya varamaz. Bundan dolayı da bu şekilde yazılmayan bir eser edebi bir tür veya hikâye olamaz. Daha açık bir ifadeyle dünya edebiyatı tarihinde bir romanın vermek istediği mesajı taşıyan hikâyeler olduğu gibi bir hikâyenin yükünü bile taşıyamayan romanlar vardır. Asıl mesele kullandığın bu türün hakkını vermektir.

Edebiyatta küçük türler yoktur, fakat küçük yazarlar vardır. Çünkü hayata daha dikkatli ve derin bakan yazarlar, buradaki problemleri iyice gözlemler, sebeplerini anlamaya çalışır ve edebi bir düzeyde makul çözümler teklif eder. Elbette yazarın her hikâyesinde hayata dair bir problemin çözümünü teklif etmesi beklenmemeli, ama önemli olan bu problemin ortaya konulmasıdır. Yazılan bu türde yapılması gereken şey en azından şimdiye kadar edebi olarak ifade edilmemiş insan özelliklerinin ortaya konulması ve açıklanmasıdır.

Yazar öncelikle, seçtiği edebi türdeki kahramanların karakterini, benliğini ortaya koymalı, milli hususiyetlerini göstermeli, son olarak onların bu özelliklerini yaşadıkları zamanla uyumlu hale getirmelidir. Bu tür eserler, okuyucuya büyük bir zevk verdiği gibi hem yazıldığı dönem hem gelecekteki nesiller için değerli bir mirasa döner. Ama bazen de Stendhal gibi kendi

devrinde anlaşılmayan birçok yazar daha sonraları fark edilir ve anlaşılır. Edebiyat tarihine bakıldığında kendi devrinde önemli görülen birçok yazar ve eserinin günümüzde hiçbir kıymetinin olmadığını da görebiliriz.”²

Bu yönüyle bakıldığında Ak Welsapar’ın hikâyeleri öncelikle Türkmen ve Türk, sonra diğer okuyucular için şimdi olduğu gibi gelecekte de büyük bir merak uyandıracaktır. Çünkü onun eserlerinin Asya, Avrupa ve Amerika gibi dünyanın birçok ülkesinde farklı dillere çevrilerek okunması ve sevilmesi, eserlerinde işlediği konuların evrenselliği ile doğrudan ilgilidir. Yazarın eserlerinde geçmiş, şimdiki ve gelecek zamanda insanlığın karşılaşacağı temel problemlere parmak basması, eserlerinin gelecekte kalıcı olacağına birer göstergesidir. Çünkü eserlerinde ifade etmeye çalıştığı konular ve sorunlar bütün insanlığı ilgilendirmektedir. En başta insan onuru ve haysiyetini her türlü siyaset ve ideolojinin üstünde tutması, yazarın gelecekte kalıcı olacağına en önemli göstergelerinden biridir.

Bu noktadan hareketle Ak Welsapar Türkmen dili, kültürü, inancı, tabiatı, çocukları, gençleri ve kadınlarının hak ve hukuklarını koruyup kollamak istediği için geçmişte Kızıl Sovyet emperyalizmiyle birçok kez karşı karşıya gelmiştir. Sovyetlerin yıkılmasından sonra da bu görüş ve düşüncelerinde herhangi bir değişme olmayan yazarın, bağımsızlık sonrasında beklediği demokratik ortama geçişin zaman almış olması dönemin yönetimi ile fikir ayrılığına düşmesine sebep olmuştur.

Ak Welsapar’ın doğrudan doğruya Türkmen halkı ve kültürünü savunması ve yaşatmaya çalışması onunla okuyucuları arasında kuvvetli bir bağ kurmuş, mesafeler uzak olsa da günümüz teknolojisinin yardımıyla bu ilişkinin devamını sağlamıştır. Bu konuda zaman hem yazar hem okuyucunun lehine işlemiş ve onları birbirlerine yakınlaştırmıştır.

Romanlarında olduğu gibi, yazarın hikâyelerinde de okuyucuya cazip gelen şey, 1970’li yıllardan beri kaleme aldığı hikâyelerinin *insan karakterleri yönüyle oldukça zengin, konu itibarıyla evrensel ve insani, içinden geldiği toplumun sorunlarını birinci derecede önemsemesi, kendi toplumunu farklı yönlerden gözlemlemesi, demokrasiye olan inancı ve zulme karşı baş eğmemesi* gibi özellikler taşıyor olmasıdır.³

3. Yazarın yetiştiği siyasi dönem

Yazarın şu ana kadar yazdığı hikâyelerini bir araya getirdiği üç kitabı vardır. Bunlar *Halkyň Haky* (2000), *Şor İňrik* (2004), *Zümörröt Kenar* (2014) adlı eserlerdir. Bunun yanında *Ahal Aýak Astında* (1990) adlı kitabında da birkaç hikâyeye bulunmaktadır. Bu çalışmada yazarın eserlerinden seçilen altı hikâyesinin incelemesine geçmeden önce, onun yetiştiği siyasi dönem ve beslediği kaynaklar hakkında bazı bilgiler vermek gerekir.

² Bu bölüm 2010-2014 yılları arasında İsveç’in Uppsala Üniversitesinde Türk dili okutmanı olarak görev yaptığım dönemde yazarla yapılan röportajdan alınmıştır. (Ü. Z.)

³ Geniş bilgi için bkz. Zal 2015a, Zal 2015c, Zal 2015d.

Ak Welsapar'ın Türkmen edebi hayatına giriş dönemi Türkmen milli düşüncesinin yoğun olarak işlendiği ve zengin olduğu bir zamana denk gelir. Bunun sebebi ise 1960'lı yılların başında Sovyetlerin tanıdığı olduğu kısmi özgürlük sayesinde ortaya konulan Sovyet-Türkmen edebiyatı, genelde ise Sovyet edebiyatının kendi zengin varlığıdır. Bu dönemde Türkmen milli edebiyatının önde gelen şair ve yazarları Kerim Gurbanpesow, Gurbannazar Ezizow, Halyl Kulyýew, Tirkış Jumageldi ve Atajan Tagan gibi şahıslardır. Bunlar aynı zamanda, İtalmaz Nuryýew, Atamyrat Atabaýew, Nobatguly Rejebow, Agageldi Allanazarow ve Ahmet Gurbanpesow gibi yetenekli yazar ve şairlerin yetişmesine de yardımcı olmuşlardır.

Yukarıda isimleri zikredilen her iki gurup yazar ve şair, düşünce dünyalarında bulunan Berdi Kerbabaýew'in, Ata Gowşud'un, Beki Seyteg'in ve Çary Aşyr'ın yaratıcılığından da faydalanarak gelecekte yetenekli şair ve yazarların ortaya çıkmasına vesile olmuşlardır. Sonuçta 1970 ve 1980'li yıllara gelindiğinde Türkmen edebiyatında onlarca genç ve yetenekli şair ve yazar ortaya çıkar. Bunlar arasında bulunan yetenekli şair ve yazarlardan biri de Ak Welsapar'dır. Yazar edebiyat dünyasına adımını attığı ilk andan itibaren dikkatleri üzerine çekmeye başlar. Fakat onun edebiyat dünyasındaki yolu hiç de kolay olmayıp oldukça zor ve engebeli olur. Bu durumun asıl nedeni ise yazarın bağımsız karakteri, kimseye baş eğmemesi, doğru bildiğini söylemekten çekinmemesi ve son olarak Türkmen edebiyatına getirdiği yenilikleri olmuştur.

Bütün şair ve yazarların sahip olması gereken bu özellikler Ak Welsapar'ın edebiyattaki yoluna bir engel olarak çıkar. Çünkü *“Sovyetlerin normal bir devlet anlayışı yoktur. Umumi bir bakış açısıyla bakıldığında Sovyet cemiyetinin de normal bir cemiyet olmadığı unutulmamalıdır. Bundan dolayı Sovyetlerdeki her şey komünist bir ideoloji ile yoğrulmuş ve boyun eğdirilmiştir. İşte bundan dolayıdır ki komünist ideolojiye kulluk etmeyen yazara ve eserlerine bu devlette ve cemiyette şüpheyle bakılıyordu. Türkmenistan'da da durum böyleydi. Fakat Sovyet hükümetine, komünist ideolojiye bağlı, Sovyet hayat tecrübesini tasvir eden yazar ve şairlerin ise yolları açıktı. Bu tür yazar ve şairler devletin merhamet ve şefkatinden maddi ve manevi olarak faydalanıyorlardı. Eğer bir yazar veya şair yaratıcılık ve şahsi yeteneğini koruyup öz halkının milli menfaatlerini öne çıkarırsa nereye giderse gitsin, onun önünde büyük engeller vardı. Bu tür yazarların kitaplarının ise okuyuculara ulaşması çok zordu. Eğer yazar verilen bu sinyallerden “doğru” mesajı alıp “doğru yola” gelmezse onun önündeki bütün yollar kapanıyordu. Eğer Ak Welsapar yaşadığı dönemin ideolojik taleplerine boyun eğip, siyasi oyunlarını olduğu gibi kabul etseydi, o zaman Sovyet devrinde kitaplarının basılmasına engel olunmazdı.”*⁴

Fakat M. Gorbaçov'un açılım siyasetini başlattığı zamana kadar yazarın kitaplarının basılması onun eserlerinde daha fazla milli unsurların yer alması sebebiyledir. Her yazar ve şairin kendine has bir yaratıcılık yönü vardır. Bu durum onun karakterine, hayata bakışına ve bulunduğu yere göre ortaya çıkar. Büyük yazarlardaki bağımsızlık düşüncesi, onlara has bir karakter özelliğidir. Ancak bu şekildeki bağımsız yetenekler büyük eserleri ortaya koyar ve edebiyata yenilikler getirir. Ak Welsapar'ın eserlerine uluslar arası düzeyde bir değer vermek geleceğin işidir. Fakat onun Türkmen edebiyatında önemli bir yazar olduğunu söylemek gerekir. Onun yaratıcılık yönü ve eserleri Türkmen edebiyatı için büyük bir yeniliktir.

⁴ Yukarıda zikredilen röportajdan alınmıştır. (Ü. Z.)

Ak Welsapar'ın Türkmen ve Rus dillerinde yazdığı otuza yakın hikâyesi vardır. Bunların 20. yüzyılın ikinci yarısında yazılan Türkmen hikâyelerinin en değerlileri arasında yer aldığını rahatlıkla söyleyebiliriz. Bu hikâyelerin teması ve ana fikri ise oldukça geniştir. Edebi metotların kullanılışı yönüyle de bu hikâyeleri Türkmen edebiyatındaki örnek eserler arasında gösterebiliriz. Fakat bu hikâyeler ile buradaki kahramanların birçoğunun taşıdığı ve vermek istediği mesajlar milli Türkmen edebiyatına büyük bir katkı sağlamaktadır. Yazarın hikâyelerinin değerini anlamak için yazıldığı dönemdeki bütün Sovyet coğrafyasındaki edebiyat örnekleriyle karşılaştırmak gerekir. Çünkü Ak Welsapar'ın hikâyelerinde yer verdiği karakterlerin benzerlerine Türkmen edebiyatında pek rastlanmamaktadır.

Ak Welsapar, yazdığı hikâyelerde çeşitli karakterler kullanmıştır. Onun hikâyelerinde, Sovyet zamanında *Sowet Türkmenistanynyň Aýallary* dergisinde çıkan küçük *Hötjet* hikâyesindeki bir köy delikanlısı Ataly'nın merhametinden başlayıp, Gorbaçov'un açılım siyaseti zamanında *Tabyda Giren Adam* adlı hikâyesine kadar insan karakterlerinin bütün bir yansıması vardır. Örneğin delikanlı olan Ataly ile herhangi bir Türkmen köyünde karşılaşabilirsin. Fakat *Tabyda Giren Adam* hikâyesindeki Şady Hudaýguly gibi karmaşık bir karakterle karşılaşmak her zaman mümkün değildir. Şady Hudaýguly totaliter Sovyet ideolojisinin yarattığı zehirli bir sarmaşıktır. Bu tür bir cemiyette nasıl bir insan tipi yaşıyordu sorusunun cevabı ise bu hikâye okunduğu zaman ortaya çıkar, dönemin insanları ve cemiyeti hakkında yeterli bilgiye sahip olunur.

4. Hikâyeler

4. 1. Hötjet [İnatçı]

Hötjet hikâyesinde bir Türkmen köyünde yaşayan merhamet sahibi Ataly'nın hayatından kısa bir bölüm anlatılır. Hikâyenin başkahramanı Ataly haftanın yedi günü kolhozda çalışır. Tek isteği haftanın bir günü dinlenmek ve pazara giderek eğlenmektir. Bir gün çalıştığı kolhozdan izin alır ve erkenden eve gelir. Ertesi günü izinli olduğuna çok sevinir. Fakat eve geldiğinde yaşlı bir kadının kendisini beklediğini görür. Bir süre sonra kadının niçin geldiğini öğrenir. Mevsim sonbahar ve havalar yağışlıdır. Yaşlı kadının evinin dış duvarlarında bulunan sıvalar dökülmüştür. Eğer yeni sıva yapılmazsa içeriye sular sızacak ve ev oturulamaz hale gelecektir. Bundan dolayı Ataly'dan yardım ister. Bu durum karşısında Ataly adeta isyan eder ve ona yardım etmesinin imkânsız olduğunu söyler.

Kadın gittikten sonra ise kendi iç dünyasında adeta fırtınalar kopar ve nefsiyle uzun süre mücadele eder. Haftanın yedi günü çalıştığını sadece bir gün için izin aldığını bunu da sıva işinde harcamayacağını kendi kendine anlatmaya çalışır. Yemek vakti geldiğinde Ataly'nın hanımı kocasına sofraya her yemek getirişinde yaşlı kadına mutlaka yardım etmek gerektiğini Ataly'ya anlatmaya çalışır. O da karısına: "Bu köyde ona yardım edecek başka bir kimse yok mu? Neden beni buluyorlar?" diye sorar. Fakat karısı bu sorulara hiç cevap vermez. Bir süre sonra kendi sorusuna kendisi cevap verir. "Tabi ki beni bulurlar. Çünkü benim adım Ataly. Benden başka kim yardım edecek." Yemek bittikten bir süre sonra Ataly hanımına eski

elbiselerini, ayakkabılarını, harç küreğini hazırlamasını söyler. Hanımı ise istediği her şeyi tek tek avluya daha önceden koyduğunu belirtir. Çünkü o, kocasının merhamet sahibi olduğunu, her ne kadar hayır dese de sonunda bu yaşlı kadına yardım edeceğine inanmaktadır.

Ataly yemek bittikten sonra yaşlı kadının evine gider. Bakar ki yaşlı kadın da sıva için gerekli olan harç malzemeleri, kürek vb. her şeyi hazırlamış. Bu duruma şaşırarak Ataly hiçbir şey sormaz. Hatta yaşlı kadın Ataly'ya: "Ataly, uzun zamandır gözlerim yollarda kaldı neden geç kaldın?" diye sorar. Çünkü o da onun çok merhametli, ahlak sahibi ve yardım sever bir insan olduğuna inanmaktadır.

Yazar her ne kadar hikâyesine Türkmencede *inatçı* anlamına gelen *Hötjet* başlığını uygun görse de seçtiği kahraman bunun tam tersine o kadar merhametli ve şefkatli bir insandır. Yine yazar, bu hikâyesine seçtiği kahraman Ataly üzerinden gerçek bir Türkmen insanı ve ahlakının ne olması gerektiğini okuyucularına vermek ister.

4. 2. Tabyda Giren Adam [Tabuta Giren Adam]

Yazarın diğer bir hikâyesi *Tabyda Giren Adam*'dir. Hikâyenin başkahramanı Şady Hudaýguly gerçekte âlim bir kişidir. Türkmenistan'da konuşulan dil ve diyalektlerin hepsine çok iyi derecede hâkimdir. Bir gün Sovyet yönetimi kendisine, arkadaşları hakkında KGB'ye bilgi vermesi için bir kâğıt imzalatır. Aksi halde en acı şekilde cezalandırılacağı belirtilir. İstemeyerek de olsa bu kâğıdı imzalar ve ömrünün sonuna kadar içinde yaşadığı insanları dönemin yönetimine ihbar eder.

Şady Hudaýguly KGB'nin kendisinden istediği imzayı attıktan bir süre sonra kendi iç dünyasına çekilir ve hiç kimseyle konuşmaz. Bu durum Sovyetlerin yıkılışına kadar devam eder. Sovyetlerin yıkıldığı, memlekete demokrasinin geleceği yazıldığı ve söylendiği hâlde o bunlara asla inanmaz. Hatta bu tür haberlerin yazılı olduğu gazeteleri gördüğünde bunları okuduktan sonra gülererek yırtıp yere atar.

Ak Welsapar bu hikâyesinde ise Sovyet sisteminin ele geçirdiği bir insanı veya gönüllü olarak ispiyonculuğu kabul edenlerin, gerçek hayatta yaşasalar bile aslında canlı canlı kendilerini tabuta soktuklarını anlatmaya çalışır.

4. 3. Ýediň Biri Ýeserdir [Yedi Kişiden Biri Esirdir]

Yukarıda özetlemeye çalıştığımız birbirine zıt iki karakteri içinde barındıran *Hötjet* ve *Tabyda Giren Adam* hikâyelerinin dışında yazarın kaleme aldığı diğer hikâyelerinin her birinde Sovyet devrinde yaşayan Türkmenlere has insan karakterlerinin özelliklerini detaylı bir şekilde görebiliriz. Bunlardan biri de yazıldığı dönemde basılmayan *Ýediň Biri Ýeserdir* adlı hikâyedir. 1930'lu yıllardan bahseden bu hikâyede yeni tip Sovyet-Türkmen insanı karakteriyle karşılaşırız. Bu karakterlerden biri dürüstlüğü, dostluğu ve sadakatiyle tanınan Jümme ile içindeki basit bir kıskançlık yüzünden arkadaşını NKVD (eski KGB)'ye satan Durdy Pereňli'dir.

Hikâyenin konusu kısaca şöyledir: Teşli, Jümme, Durdy Pereñli ve diğer dört arkadaş birlikte buğday tarlasında akşama kadar çalıştıktan sonra köydeki evlerine dönmek üzere yola çıkar. Kısa bir süre gittikten sonra uzakta, içerisinde Rus ve Türkmen NKVD’de çalışan (eski KGB) jandarmaların bulunduğu bir aracı görürler. Jümme arabayı süren Teşli’ye, arabayı hızlı sürmesini yoksa bu askerlerle karşılaşmak zorunda kalacaklarını söyler. Teşli her ne kadar acele etse de jandarmayı taşıyan araçla karşılaşmaktan kurtulamazlar. Teşli ve arkadaşları hiçbir ses çıkarmadan geçip gider. Fakat bir süre sonra askerler bunları durdurur ve kimliklerini sorar. Herkes kendisini tanıttıktan sonra jandarmaların komutanı, Jümme’ye dönerek: *“İçinizden bana bir halk düşmanı bul”* diye emreder. Jümme ise kendilerinin arasında böyle bir kişinin olmadığını, herkesin tarlada sadece buğday topladığını belirtir. Fakat komutan bindikleri arabayı göstererek: *“Bak, bu arabanın içinde otuz halk düşmanı vardı. Bunlardan biri tuvalete gitmek bahanesiyle ayrıldı ve elimizden kaçtı. Anla artık! İçinizden birisini alarak bu sayıyı tamamlamamız ve Aşkabat’a otuz kişi götürmemiz lazım. Aksi halde Parti yetkilileri bizi mahveder. Bundan dolayı bize içinizden birinin halk düşmanı olduğunu söylemek zorundasın”* der.

Jümme ısrarla arkadaşlarının hiçbirisinin halk düşmanı olmadığını ve her birinin çok sayıda çocuğunun olduğunu söyleyerek onları serbest bırakmalarını ister. Aralarındaki konuşma bu şekilde devam ederken içlerinden Durdy Pereñli jandarma komutanına yaklaşarak birlikte çalıştıkları arkadaşlarından birinin halk düşmanı olduğunu söyler. Bunun üzerine Ruslar bu Türkmeni alarak oradan ayrılırlar. Böylece Aşkabat’a götürecekleri otuz halk düşmanını tamamlamış olurlar. Durdy Pereñli’nin adını verdiği arkadaş da diğerleri gibi gerçekte masumdur. Fakat bu kişiyle arasında daha önceleri küçük bir tartışma yaşanmıştır. İşte Durdy Pereñli uzun zamandır içinde sakladığı bu kıskançlık yüzünden arkadaşını Stalin’in jandarmalarına satar. Bu durum karşısında Jümme ve diğer arkadaşları çok üzülse de ellerinden yapacak hiçbir şey gelmez. Yedi kişi olarak gittikleri tarladan akşam üzeri altı kişi olarak dönmek zorunda kalırlar. Bundan sonraki zamanlarda da bu altı arkadaş arasına fitne girer ve artık hiç kimse birbirine güvenmez.

Bu hikâyede gördüğümüz Durdy Pereñli gibi karakterler Sovyet zamanında gittikçe artar ve önce arkadaşlar ve mahalleler daha sonra ise bütün bir cemiyette insanların birbirlerine karşı olan inançları sarsılır ve bir güven bunalımı doğar.

Ak Welsapar’ın yukarıda kısaca özetlemeye çalıştığımız hikâyelerindeki karakterler arasında onlarca farklı karaktere daha rastlamak mümkündür. Bu karakterdeki insanlar Sovyet Türkmenistan’ı denilen memleketin ve Sovyet Türkmenleri denilen insanların özelliklerini açık bir şekilde ortaya koyar. Örneğin *“Süleýman Ussa”, “Atanazaryň Aýaly”, “Ýekme-Ýek”, “Hommat-Darbazçy”, “Ähtimallyk Teoriýasy”, “Çig Süýt Emen Adam”, “Gorkak Batyr”, “Halkyň Haky”, “Gorpuň Gyraşynda, İň Soňky Jaýlaryň Aňyrsynda”, “Zümerret Kenar”, “Daň Atmazynyň Öňüsyraşynda”, “Margiriň Ölümi”, “Gorkynyň Müsür Gijesi”, “Täze Ölçeğ ýa-da Daýhan Azadyň Zähmet Güni”, “Altynay”, “Towşantüy”, “Siren Reňkli Söýgi”* ve bunun gibi hikâyelerdeki karakterler belli bir tarihi devrin insanları ve onların nasıl bir ahlaka sahip olduklarını canlandırır- lar.

4. 4. Süleyman Ussa [Süleyman Usta]

Ak Welsapar'ın Sovyet devrinde yazdığı *Ahal Ayak Astında* adlı kitabındaki *Süleyman Ussa* adlı hikâyesi ayrıca üzerinde durulması gereken bir hikâyedir. Bu hikâyede verilen mesaj, “insan her ne yaparsa yapsın, fakat kendine ve yaptığı işe saygı duymalıdır.” Hikâyenin başkahramanı olan Süleyman bir inşaat ustası olup işini mükemmel bir şekilde yapar. Yaptığı evleri herkes çok beğenir ve kendi evlerini de onun yapmasını isterler. Onun bu güzel davranışı hileli iş yapan arkadaşlarından biri olan Öregylyç tarafından kıskanılır. Öregylyç bir gün Süleyman ustanın evine gelir ve yaptığı evlere bu kadar özenmemesini, evlerin üzerine nakkaşına varıncaya kadar süslemeler yapmamasını söyler. Bu konuşmadan sonra Süleyman usta arkadaşına, herkesin kendisinden sorumlu olduğunu kimsenin bir başkasının işine karışma gibi bir hakkının olmadığını anlatmaya çalışır. Bunun yanında tarihten bazı örnekler vererek konuşmasını destekler. Ayrıca bugün özensiz yapılan evlerle Sultan Sancar zamanında yapılan ve bin yıldır yıkılmayan kaleleri örnek olarak gösterir. Bunun da Türkmen milli edebi ve ahlakı ile ilgili olduğunu söyler. Bu sözler karşısında şok olan arkadaşı: “*Şimdi sen bize Sultan Sancar dönemini örnek olarak mı gösteriyorsun? Büyük Sovyet devrine ne olmuş ki sen onu kötülüyorsun ve geçmişi bize öneriyorsun? Senin bu sözlerinin bir bedeli olacağını da unutma*” diyerek onu tehdit eder.

Bu tehdit karşısında ise Süleyman usta: “*Keşke Sultan Sencer benim hükümdarım olsaydı ve keşke ben onun zamanında yaşasaydım. O bana bu kaleyi yap deseydi. Bırak kaleyi yapmayı ben ona canımı bile verirdim*” der.

Sovyet döneminde yazılan eserler arasında Türkmen edebiyatındaki bu karakterin bir benzeri, Cengiz Aytmatov'un *Gün Uzar Yüz Yıl Olur* adlı eserinin başkahramanı Kazangap'tır. Bu iki kahraman arasındaki benzerlik, ikisinin de ölümü göze alarak Sovyet hâkimiyetinin totaliter siyaseti karşısında fikirlerini korkmadan ifade etme istekleridir. Kazganap Sovyet yönetiminin dostuymuş gibi görünerek fikirlerini ifade ederken, Süleyman usta kendi düşüncelerini saklamak gereği bile duymaz ve doğrudan söyler.

Süleyman usta aynı zamanda Türkmenlerin geleceği olan onurlu bir nesli de temsil etmeye çalışır. Bu durum hikâyede şöyle dile getirilir:

“...Ýuwaştap, hemişe çekinjeň görnensoň, hiç kes Süleyman ussadan otlukly sözlere garaşanokdy. Öregylyjam garaşanokdy. Şol sebäpdenem häzir ol öz obadaşyny tanamajak boldy, onuň ýüzüne assyrynlykdan ýiti-ýiti garady, gaşyny cytdy. Süleyman welin, oňa ünsem berenokdy, öz pikiri bilen gümrady. Gaýtadan dil ýaranda, onuň gaty gaharynyň gelendigi bildirdi:

Bu bolup ýören zatlaryň hökman soňy geler. Bizden öňem kân nesiller ýaşapdyr, emma bu topraga biziňki dek kast etmändir. Olar ynsaply ýaşapdyrlar. Çaky, olar bilen ýaly – şu toprakdan gaýry howandarlarynyň ýoklugyny! Biz kime arka diräp, beýdýäs? Öz topragymyzy tozdurýarys? Sadagasy gitdigim, iýýän çöregiňde tagam galmasa, garpyz-gawunda tagam galmasa, gögüň-de-agyňda tagam galmasa, biz nämäni öwýäris? Nämäniň hatyrasyna?! – Süleyman bir-denkä sen-men ýok, gözlerini tegeläp, gürründeşine “gulagyňy tut!” diýen yşaraty etdi. Öregylyç egildi. Süleyman ussa onuň gulagyna pyşyrdady: – Bizden galýan kül, hapa-hupa, çüýränok, bi-

ziň dökyänimiz müň ýyldanam çüýrejek zir-zibil däl! Özem bütin tebigata, ýurduň içine ýaýra-dyp gidip otyrys. Men şondanam gorkýan... Öreglyjyň ýüzi ak tam boldy..."

[...Oldukça sakin ve her zaman çekingen görüldüğü için, hiç kimse Süleyman Usta'dan böyle ateşli sözler beklemiyordu. Öregılıç da beklemiyordu. Onun için de şimdi köylüsünü neredeyse tanıyamadı, onun yüzüne ihtiyatla ve dikkatle baktı, kaşını çattı. Süleyman ise ona dikkat bile etmiyordu, kendi düşüncesiyle meşguldü. Yeniden konuşmaya başladığında, ne kadar kızdığı belli oluyordu:

- Bu olanların mutlaka sonu gelir. Bizden önce de çok nesiller yaşamış ama bu toprağa bizim gibi kasteden olmamış. Onlar, insafly yaşamışlar. Onlar, evet, onlar sanırım biliyorlarmış, bu topraktan başka vasilerinin olmadığını! Biz kime güveniyoruz da böyle yapıyoruz? Kendi toprağımızın işini bitiriyoruz? Kurban olduğum, yediğin ekmekte lezzet kalmadıysa, kavunda karpuzda lezzet kalmadıysa, yoğurtta sebze de lezzet kalmadıysa, biz neyi övüyoruz? Neyin hatırına?! Sonra Süleyman birden, gözlerini çevirip muhatabına "Gulağını getir!" diye işaret etti. Öregılıç eğildi. Süleyman Usta onun kulağına fısıldadı: - Bizim bıraktığımız kül, çerçöp çürümüyor, bizim döktüğümüz bin yıl geçse de çürümeyecek bir pislik! Hem de bütün tabiata, memlekete yaymaya devam ediyoruz. Ben bundan da korkuyorum... Öregılıç'ın yüzü kireç gibi oldu...]

Hikâyedeki Süleyman usta bu davranışıyla sadece kendi işinin değil, aynı zamanda bütün insanlığın problemlerini, öz yurdunun geçmiş ve geleceğini, gelecek nesillere güzel bir tabiat bırakmanın sorumluluğunu da üzerinde taşır.

Ak Welsapar'ın bu hikâyesindeki Süleyman usta ile *Böwsülen Tümlük* romanındaki ana kahraman Amansâhed'in arasında totaliter devlet anlayışına karşı dik durmaları yönünden bir benzerlik vardır. Romanlarında olduğu gibi Ak Welsapar'ın hikâyelerinde de yaşadığı dönem, doğduğu topraklar, kendisi ve halkının geleceği konusunda doğrudan verilmek istenen mesajlar bulunur. Bu eserlerdeki kahramanlar hiçbir şeyden korkmadan doğrunun peşinden ayrılmazlar.

3. 5. Margiriň Ölümü [Yılandının Ölümü]

Ak Welsapar'ın, hikâyelerinde kahramanlara yüklediği mesaj ve görevler bazen de doğa ve burada yaşayan canlılar kullanılarak aktarılmak istenir. Yazarın 1980'li yıllarda yazdığı *Margiriň Ölümü* ve *Gorpuň Gyraşynda, İň Soňky Jaýlaryň Aňyrsynda...* hikâyeleri bunlardan bazılarıdır.

Margiriň Ölümü hikâyesinin başkahramanı bir yılandır. Hayatının sonuna kadar yalnız yaşayan bu kişi çöldeki yılanları yakalayıp onların zehirlerinden hastalara merhem yapar. İlk başta insanı tedirgin eden bir iş gibi görünse de hasta olan insanlara karşı bir nevi doktorluk görevini yerine getirilir. Her ne kadar insanlara faydalı olsa da çevresindekiler ondan çekinir. Hatta bazı insanlar onun davranışlarının yılanı benzediğini de söyler. Bir gün şehrin en zengin insanı romatizma hastalığına yakalanır. Çevresindekiler hastalığının geçmesi için yılan zehrinden yapılan merhemi kullanması gerektiğini söylerler. İlk başlarda kesin bir dille red-

detmesine rağmen, başka çaresi kalmayınca bu ilacı kullanmayı kabul eder. Ölümcül derecedeki hastalığı kısa bir süre sonra geçer. Bu durumu gören çevresi hasta adamın eşine geçmiş olsun dileklerini iletirler. Zengin adamın genç eşi ise kocasının romatizma hastalığının geçtiğini, fakat kalıcı başka bir hastalık olan erkekliğini kaybettiğini söyler. Bunu duyan insanlar yılanlıdan daha fazla korkar ve onunla hiç konuşmazlar.

Bu durum karşısında yılanlının tek dostu kalır, o da çöldür. Yaşının bir hayli ilerlemesine rağmen sabahları evinden çıkan ve gece yarısına kadar çölde dolaşan adam yılanlarla konuşur ve yalnızlığın getirdiği can sıkıntısını onlara gidermeye çalışır. Yine bir gün çölde otururken karşısına bir Kepçebaş yılan çıkar. Onunla göz göze gelen adam gözüyle düşüncelerini yılanla aktarır. Yılan da düşüncelerini aynı yolla adama iletir. Bu sırada zehirli böcek türlerinden olan bir karadul yaşlı adamın elbisesinden içeri girer ve onu zehirleyerek öldürür.

Yazar bu hikâyesinde topluma faydalı olan insanların bile toplumda nasıl yalnız kalabildiklerinin ve bunun da insana verdiği acı ve ıstırapı anlatmaya çalışır. Bu durum hikâyede şöyle anlatılır:

“...Görüp otursa, onuñ ömri jemgyýetdäki adalatsyzlygyň pidasy bolan eken. Ol öz ömrüni ýalňyzykda ötürýär. Emma ony hiç zat adamkärçilikden, rehimden, ynsapdan daşlaşdyryp bilmeýär. Ol ähli synaglara döz gelyär, emma jemgyýetdäki kök uran adalatsyzlyklary üýtgederden ejiz gelyär. Ol öz ykbalyna kayyl bolup, garraýar, güýçden gaçýar. Onuñ soňky deminde tesellisi – dünle çöl, ol adamlardan daşlaşyp, baky stihýa aralaşýar. Emma adam her halda sosial mahlûk, onuñ yeri, onuñ orny – adamlaryň arasynda bolmaly. Adam güýçden gaçanda, onuñ dadyna ýetişmeliler, elbetde, adamlar. Goja ýylançy çölde ölüp, tebigata garylýar. Jemgyýetdäki höküm sürýän adalatsyzlyk ýylançy gojany jemgyýetden adalatsyz gyrakladýar, adamlaryň çemeçil ýöwselligi onuñ ýalňyzykda ýaşamagyna hem ýalňyzykda ölmegine sebäp bolýar.”

[...Bir baksa, onun ömrü toplumdaki adaletsizliğin kurbanı imiş. O ömrünü yalnız geçiriyordu. Ama onu hiçbir şey insanlıktan, merhametten, insaftan uzaklaştıramıyor. O bütün imtihanlara katlanıyor, ama topluma kök salan adaletsizlikleri değiştirmeye gücü yetmiyor. O kendi kaderine razı olup, yaşlanıyor, gücünü kaybediyor. Onun son nefeste tesellisi, dilsiz çöl, o insanlardan uzaklaşıp, baki şiirin içine sokuluyor. Ama insan her halükarda sosyal bir yaratık, onun yeri, onun mekânı, insanlar arasında olmalı. İnsan gücünü kaybedince, birileri onun imdadına yetişmeli, o birileri elbette insanlar. İhtiyar yılanlı çölde ölüp, tabiata karışıyor. Toplumda hüküm süren hukuksuzluk yılanlı ihtiyarı toplumdan adaletsiz bir şekilde uzaklaştırıyor, menfaatini düşünen ürkek insanlar onun yalnız yaşamasına ve yalnız ölmesine sebep oluyor.]

Yazarın bu hikâyesi, yayımlandıktan kısa bir süre sonra dönemin komünist Rus gazetelerinde acımasızca eleştirilir. Kendisinden hikâyedeki kahramanların gerçek hayatta kimleri karşıladığını açıklamalarını isterler. Ayrıca Sovyet rejiminde yalnızlık diye bir şeyin olamayacağı, insanların mutlu bir şekilde hayatlarını devam ettirdikleri söylenerek kendisine karşı sistematik bir yıpratma kampanyası başlatılır. Ak Welsapar'ın hikâyesinin bu kadar eleştirilmiş olması yazarın vermek istediği mesajın yerini bulduğunun bir göstergesi olarak kabul edilebilir.

3. 6. Gorpuň Gyrazynda, İň Soňky Jaýlaryň Aňyrsynda [Uçurumun Kenarında, En Sondaki Evlerin Arkasında]

Yazarın Sovyet zamanında komünist gazetelerde tenkit edilen bir diğer eseri de *Gorpuň Gyrazynda, İň Soňky Jaýlaryň Aňyrsynda* adlı hikâyesidir. Bu hikâyenin başkahramanı meşhur Türkmen köpeği Alabaý'dır. Hikâye dikkatli okunduğunda Sovyet ideolojisine doğrudan doğruya bir eleştiri olmadığı görülür. Fakat içinde taşıdığı geçmişi bilme ve ona karşı vefalı olma fikri, dönemin idarecilerini oldukça rahatsız eder. Sovyet ideolojisi böyle eserleri, milli kimliğin korunmasına yönelik bir proje olarak değerlendirdiği için buna karşı çıkar. Çünkü Sovyet ideolojisi milletleri inkâr politikası üzerine kurulmuş ve "dünyada milletler yok, sadece ezilen sınıflar var" görüşüne sahiptir.

Hikâyenin başkahramanı Alabaý, annesi ve kardeşleri ile Aşkabat'ın gecekondu mahallesinde bir barakada yaşar. Annesi sabahları yemek bulmak için dışarı çıktığında Alabaý, kardeşleriyle yaşadıkları yerden fazla ayrılmadan oynar. Bir gün kardeşlerinden biri bir çöp çukuruna düşer ve orada ölür. Akşam annesi geldiğinde bu duruma çok üzülür. Bir başka zaman ise zengin bir ailenin çocuğu bu yavru köpeklerle oynarken onlardan korkar ve ağlayarak evlerine kaçar. Aristokrat olan bu aile, çocuklarının yavru köpekler tarafından korkutulduğunu görünce, evin reisi önce bu hayvanları takip eder ve nerede yaşadıklarını öğrenir. Daha sonra yavruları bir çuvalın içine koyarak oradan götürür. Fakat hayvanlardan biri adamın elini ısırır ve yuvadan dışarı çıkmaz. Adam çaresiz bir şekilde onu almadan oradan ayrılır.

Akşam evine gelen anne köpek, bir yavrusu hariç diğerlerinin hiçbirini bulamaz. Bu durum karşısında yapacağı tek şey kalmıştır. O da yavrusunu alarak orayı terk etmek. Aradan bir süre geçtikten sonra anne artık tek Alabaý'ı da hayat mücadelesi ile baş başa bırakır. Alabaý uzun yıllar hayatta kalma mücadelesi verir. Yaşlandığında ise artık hiç kimse onun yüzüne bile bakmaz olur. Yemek bile bulamaz. Bir gün zengin bir ailenin kapısının önünden geçerken zincire bağlanmış bir köpeğin kendisine karşı havladığını görür. Dikkatli baktığı zaman bunun kardeşlerinden biri olduğunu görür ve onu tanır. Kuyruğu ve kulaklarının kesilerek ev hayvanı şekline getirildiğini fark eder. Yanına gider ve gözleriyle onunla konuşmaya çalışır. Fakat kardeşi onu tanımaz. Üzgün bir şekilde oradan ayrılırken ona karşı yapacağı son bir iyilik olduğunu düşünür. Bu da onu tutsak olduğu zincirlerinden kurtarmaktır. Kardeşinin yanına gelir ve onun zincirini koparmaya çalışır. Fakat zincire bağlı olan köpek buna karşı çıkar. Aralarında ciddi bir boğuşma olur.

Gece yarısı bahçeden hayvan sesleri geldiğini duyan ev sahibi dışarı çıktığında zincire bağlı köpeğinin öldüğünü görür. Dikkatli bir şekilde baktığında katil köpeği tanır. Bu köpeğin daha önce yakalamaya çalışırken elini ısırarak yavru köpek olduğunu anlar. Hemen eve girer ve durumu karısına anlatır. Karısı ise ona yatağa girerek uyumasını ve üzülmemesini söyler. Çünkü köpeklerinin zaten yaşlandığını ve işe yaramadığını, eğer bu hayvan öldürmeseydi onu kendilerinin öldürmek zorunda kalacaklarını anlatır. Tıpkı diğer yavruları suya atıp öldürdükleri gibi.

Hikâyenin sonunda ise Alabaý Aşkabat'ın dışına çıkar ve tepe bir noktadan şehre bakar. Ön ayaklarından birini diğerinin, başını ise ikisinin üstüne koyarak geçmişini hatırlamaya çalışır ve bu şekilde son nefesini verir. Ertesi gün oyun oynayan çocuklar Alabaý'ın ölüsünü bulur. Dikkatli baktıklarında köpeğin gözlerinin içinde gecekondu evlerinin donmuş resimlerini görürler.

Bu eserle ilgili en şaşırtıcı eleştiri Ak Welsapar'ın bunu Tolstoy'dan çaldığı iddiası şeklinde olur. Yapılan araştırma sonucu, Tolstoy'un böyle bir hikâyesinin olmadığı ortaya çıkar. Diğer eserlerinde olduğu gibi bu hikâyesinde de yazar milli kimlik, geçmişini unutmamak, vefalı olmak, insanlık ve özgürlük gibi kavgaarı ön planda tutar.

4. Sonuç

Türkmen edebiyatının yurtdışındaki önemli temsilcilerinden biri olan Ak Welsapar'ın yazmış olduğu onlarca hikâyeden sadece altısı üzerine yapılan bu incelemede, Türkmen dili, edebiyatı, folkloru, mitolojisi ve kültürünün izleriyle karşılaşılr. Bu durum yazarın sadece hikâyelerinde değil roman, masal ve şiir türünde kaleme aldığı diğer eserlerinde de görülür.

1970'li yıllardan beri kaleme aldığı hikâyelerinde iyilik-kötülük, mertlik-namertlik, insaf-acımasızlık, kabalık-incelik ile kahramanlık ve korkaklığın mücadelesini konu edinen yazar, eserlerindeki kahramanların varlığı ve geleceğini bu mücadeleden vazgeçmemelerine bağlar. Yazara göre hayatta bu mücadeleyi verenler hem yıpranır hem de olgunlaşır. Aynı zamanda bu tür kahramanlar yazarlarına daha güzel eserler yazma ve geçmiş, günümüz ve gelecekte ulusal ve uluslararası düzeyde tanınma ve okunma fırsatı sunar.

Ak Welsapar'ın hikâyelerinin, *insan karakterleri yönüyle oldukça zengin, konu itibariyle evrensel ve insani, içinden geldiği toplumun sorunlarını birinci derecede önemsemesi, kendi toplumu- nu farklı yönlerden gözlememesi, demokrasiye olan inancı ve zulme karşı baş eğmemesi* gibi özellikler taşıyor olması, ona edebiyat dünyasında kalıcı olmak imkânı sağlayan temel unsurlardan bazılarıdır.

Türkmen milli değerlerini yanında yazarın dünya edebiyatını yakından tanınması ve Nobel Ödülü kazanmış Selma Lagerlöf (1858-1940) gibi yazarların eserlerini Türkmenceye çevirmiş olması eserlerinde metinler arası okumayı daha kolay yapma imkânı sunmuştur.

Şimdiye kadar sadece *Kobra* romanı Türkiye Türkçesine aktarılan yazarın hikâyelerinin de Türkiye Türkçesine aktarılması, siyasi, coğrafi vb. sebeplerle birbirinden uzun yıllar ayrı kalmış iki Türk soylu topluluğun yakınlaşmasına büyük katkı sağlayacaktır.

Kaynaklar

Welsapar, Ak. (1990). *Ahal Aýak Astında*, Türkmenistan Neşriýaty, Aşgabat-Türkmenistan.

_____ (2000). *Halkyň Haky*, Gün neşriýaty, Sweden.

_____ (2004). *Şor İňrik*, Gün neşriýaty, Sweden.

_____ (2014). *Zümörröt Kenar*, Bukrek Neşriyat, Ukraina.

Zal, Ünal. (2015a). Karakum Güneşi-I [Romanlar] International Journal of Languages' Education and Teaching, Volume 3/1 April 2015, p. 444-465, Mannheim-Germany.

_____ (2015c). Karakum Güneşi - III [Masallar] (Yayınlanacak)

_____ (2015d). Karakum Güneşi - IV [Şiirler] (Yayınlanacak)